

коннотативними значеннями слів, які відповідають ознакам ВІС, постає питання про необхідність створення та упорядкування словника ВІС, який забезпечував би як пояснення! семантики і знайомив би користувача з джерелом походження даної лексичної одиниці, так давав би необхідний матеріал для створення асоціацій, потрібних для сприймання тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Strevens P. D. British and American English. — Collier-Macmillan Publishers, 1972. — 104 p.
2. Berlitz C.. Native Tongues. — Granada, 1983. — 340 p.
3. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе: Моногр. — 2-е изд., исп. й доп. М.: Высшая школа, 1986. — 416с.
4. Смирнов О. К. Имена собственные в художественной литературе й специфика их перевода Автореф. канд. филол. наук. — Одесса, 1991. — 17с.
5. Smith E. C. Treasury of Name Lore. —New York: Harper and Row, 1967. — 246 p.
6. Томахин Г. Д. Реалии — американизмн. Пособие по страноведению: Учебное пособие ЦИИИ й факультетов иностранных языков. — М.: Высшая школа, 1988. — 239 с.
7. Searle S.R. Proper Names. "Mind", LXVII, 1959.
8. Xenakis J. The Logic of Proper Names. "Methods, Language and Cybernetics", VII, 25-26; Milan 1958.
9. Gardiner A. The Theory of Proper Names. L. —NY, 1954.
10. Webster's New International Dictionary. Second edition. — G. & C. Merriam Company, Publish Springfield, Mass., U.S.A. 1958. — 3194 p.
11. Cambridge International Dictionary of English. — Cambridge University Press, 1995. —1774 p?
12. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. A. S. Hornby. Fifth edition. — Oxford University Press, 1996. — 1430 p.

Лариса Верз,

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (на матеріалі педагогічної лексики)

Термінологія - порівняно молода галузь мовознавства, бурхливий розвиток як спостерігається в останні десятиліття. З розробкою та вирішенням питань цієї науки пов'язані імена видатних мовознавців різних країн: А.Реформатського, С.Ожегова, Т.Канделаки, Д.Лотт Г.Рондо, Є.Вюстера, Х.Фельбера та ін., ідеї яких знаходять своє продовження у науковій дослідженні термінологічних центрів на території колишнього Радянського Союзу та Австрії активно ведеться робота у цьому напрямку в Канаді.

Враховуючи специфіку цієї галузі, термінологи поділяють лексику на загальноживу та спеціальну. Остання тісно пов'язана із певною сферою діяльності людини. Вона не завжди широкоживана і деколи може бути зрозумілою лиш людям, які володіють знаннями у певній галузі науки, виробництва та ін.

За твердженням Суперанської А.В. зазначений вище поділ лексики відбувається незалежно від поділу слів на власні імена, назви чи від будь-якої іншої класифікації. Спеціальна лексика - результат втручання людини в природний шлях розвитку мови і її наслідок - вона вторинна, штучно створена із висхідних, вигаданих або запозичених елементів [1, 26]. До спеціальної лексики відносяться усі лексичні засоби, що тим чи іншим чином пов'язані з професійною діяльністю людини.

Отже, виділяються підмови найрізноманітніших галузей науки, техніки, виробництва,

Звертаємо увагу на терміносистему педагогіки. Детальніше зупинимось на спеціальній лексичній, що обслуговує сферу вищої школи. Звичайно, існує ціла низка понять, що є спільними для всієї терміносистеми педагогіки, адже всі її галузі тісно між собою пов'язані, тому що основу їх закладені загальні для усіх принципи. Отже, лексика, що обслуговує підрозділ вищої школи не є ізольованою.

Оскільки термінологічна лексика входить до складу загальнолітературної мови (як підсистемою загальної системи лексики), то природним є те, що словотворчі процеси, які

притаманні загальнолітературній лексиці, дублюються у процесі терміноутворення, але продуктивність їх може змінюватися залежно від специфіки певної терміносистеми. Отже, виділяємо морфологічний, семантичний та синтаксичний шляхи утворення будь-якої спеціальної лексики.

Джерелами для дослідження слугували програми вищих навчальних закладів Великобританії, тлумачні словники, навчальні посібники.

Із однієї тисячі проаналізованих термінів та терміносполук, що використовуються в галузі вищої освіти, можемо виділити номенклатурну лексику, яка включає в себе назви навчальних закладів, предметів, наук, офіційних документів та власне терміни. Структурно лексику, що досліджувалась, можна поділити на кілька груп:

- однокомпонентні лексеми
- двочленні терміни
- тричленні терміни
- чотиричленні терміни
- п'ятичленні терміни
- скорочення.

Проаналізуємо однокомпонентні лексеми. Результати показали, що найбільш поширеним способом для утворення однокомпонентних лексем є афіксація. Зауважимо, суфіксальний спосіб - набагато продуктивніший, ніж префіксальний. '

Серед суфіксів найчастіше зустрічається *-ion* (regulation, administration), наступний щабель посідає суфікс *-ment* (department, assesment). Далі подаються суфікси за ступенем їх продуктивності:

- ing* - training, counselling, microteaching;
- er* - teacher, lecturer, examiner,
- ship* - professorship, scholarship;
- al* - pedagogical, sessional;
- or* - monitor, supervisor.

Менш продуктивними виявились *-ee*, *-ic*, *-ism*, *-y*, *-ian*, *-age* та *in*.

Щодо префіксів, то тут перші місця за *re-* (resit, reassessment, revise) та *non-* (non-submission, non-registration). Зустрічаються також *il-* (illiterate), *up-* (upgrade), *vice-* (vice-chancellor), *with-* (withdraw), *poly-* (polytechnic), *inter-* (interdisciplinary), *over-* (over-specialisation) та деякі інші.

У багатьох наведених вище прикладах прослідковується не суто суфіксальний, а суфіксально-префіксальний спосіб утворення лексем.

Складання основ також притаманне однокомпонентним лексемам, але порівняно з афіксальним способом не є таким продуктивним: *viewdata*, *fee-paying*, *to passfail*, *mark-sheet*, *textbook*. Такі слова становлять 4,5 % від усіх однокомпонентних лексем.

Приблизно 13 % від зазначених вище термінів склали прості слова. Як правило, вони не є неологізмами і існують в англійській мові вже давно, наприклад: *book*, *to teach*, *dean*, *school*, *chair*, *don*, *mark*, *staff* та *in*.

Перейдемо до короткого аналізу багатоконпонентних термінологічних сполук. Вони становлять 69 % від усієї проаналізованої лексики. Роль багатоконпонентних терміносполук у терміносистемах англійської мови стає все більш вагомою. У багатьох підмовах вони стали основним способом терміноутворення [3,52]. Серед таких терміносполук для підмови педагогіки (вища освіта) перше місце посідають двоконпонентні сполуки, їх налічується майже 51 % від загальної кількості словосполучень. Ці словосполучення можуть мати різну структуру:

1. N+N - *distance education*, *module result*, *assessment progress*, *failure date* та *in*.
2. Adj + N - *sabbatical year*, *senior lecturer*, *academic award*, *ordinary degree*.
3. Nof+ N - *college of education*, *course of instruction*, *faculty of humanities*.
4. V + N - *to deliver a lecture*, *to pass a test*.
5. Nto + N - *right to education*, *entrance to the university*, *appointment to a chair*.
6. Nfor + N - *application for admission*, *rules for progression*.

Найпродуктивнішим із зазначених вище моделей виявились:

Adj + N - 198 терміносполук

N + N - 191 терміносполук

Nof+ N - 57 терміносполук

V + N - 41 терміносполука із загальної кількості більш, ніж 500 вибраних

двокомпонентних сполук.

Тричленні терміносполуки мають досить розмаїту структуру і становлять 13% від досліджуваної лексики (attainment targets for students (NN for N), regulations for a particular award (N for Adj N), optional elements of study (Adj N ofN) та ін.).

Менш продуктивними виявились чотиричленні сполуки (3% від загальної кількості). Можемо зробити висновок, що вони частіше вживаються для номенклатурного позначення (Diploma in Professional Studies and Education (N in Adj N&N), University's Academic appeal procedure (N's Adj NN) та ін.).

Сполуки із п'яти членів складають менше одного відсотка і також мають дещо різноманітні структури (the general minimum credit requirement for awards (Adj NNN for IS, overall grade point average score (Adj NN Adj N), Award Deputy Chief External Examiner (NN Adj N) та ін.).

Однією із характерних рис терміносистем англійської мови є широке використання поряд з багатокомпонентними термінологічними сполуками їх скорочених форм (особливо і тенденція помітна у письмовій формі мовлення). Скорочення займає не останнє за важливістю місце у словотворі англійської мови. Це явище зменшення кількості фонем або морфем у словосполученнях без змін їх лексикограматичного значення або категорій, в результаті чого з'являється нова номінативна одиниця чи варіант висхідної одиниці [4, 161]. Як відомо, тенденція до скорочення зумовлена лінгвістичними та екстралінгвістичними факторами зокрема, науково-технічним та соціальним прогресом, тенденцією до економії мови та ін.

Традиційно розрізняються:

- скорочені слова (clippings)

- буквенні аббревіатури (alphabetic)

- телескопічні слова (телескопізми) (blends, blendings, fusions, portmanteau words [4, 161]).

Аналізуючи програми вищих навчальних закладів Великобританії, помічаємо вживання в текстах скорочених форм слів: Prof <— Professor, inst <— institute, exam <— examination, educ <— education, grad <— graduate та деякі інші. Загальновідомо, що є такі скорочення, які використовуються лише в розмовній мові (хоч такі слова і не відносяться до категорії власних термінів, але все ж таки обслуговують цю сферу діяльності людини і є варіантами розбіжності тей функціональних параметрів цієї підмови), наприклад: lab <— laboratory, poly <— polytechnic tech <— technological college. Тут доречно зазначити, що деколи такі скорочення бувають:

омонімічними, тобто перша складова частина двох скорочених слів співпадає, наприклад: ps <— polytechnic, poly <— polyester. В цьому випадку співпадають скорочення різних підмов. А в прикладі омонімічних аббревіатур в самій терміносистемі педагогіки (вища школа):

B.A. - Bachelor of Arts та B.A. - British Academy, P.g. - post graduate та P.g. - permanent grade

Привертає увагу використання гібридних словосполучень, тобто таких, де члена словосполучення є повні слова та скорочення різних типів або лише скорочення та аббревіатури аббревіатури та цифри (у більшості випадків такі словосполучення використовуються і номенклатурні): Dip Prof Studs (Nursing) (Diploma in Professional Studies in Nursing), A-la (Advanced Level), Cert HE (Certificate of Higher Education), F 1, D 5, E 4 (overall grades for module), FE college (college of further education), CNAA validation (validation of the Council of National Academic awards).

Для процесу словотвору англійської мови характерним є поняття акронім (буквенна аббревіатура, що читається як слово):

TESLE ['tes<ə>l]	- Teaching English as a Second Language
TEFL ['tefəl]	- Teaching English as a Foreign Language
TESOL ['teso:l]	- Teachers of English to Speakers of other Language
TOEFL ['toʊfəl]	- Testing of English as a Foreign Language

Не обминули термінологію вищої школи телескопічні слова: educreation = education + creation; Oxbridge = Oxford + Cambridge. Але у процентному співвідношенні їх небагато.

Загалом, з проведеного дослідження можна зробити висновок, що для процесу термінотворення педагогічної лексики в галузі вищої освіти є характерними такі ж процеси, як і для загальнолітературної мови в цілому.

У відсотковому співвідношенні структурний поділ проаналізованої лексики виглядає так:

- 51,5 %-двочленні терміни
- 30,5 % - однокомпонентні лексеми
- 11 % - тричленні терміни
- 3 % - чотиричленні
- 0,8 % - п'ятичленні

Окремо виділяємо скорочення різних типів - 3,2 % (вони є характерним, але не домінуючим способом термінотворення для цієї підмови).

Для однокомпонентних термінів характерним є явище афіксації, менш продуктивним - спосіб складання основ.

У одній із своїх робіт В.В.Виноградов зазначив, що надмірне теоретизування щодо питань терміну та термінології без взаємодії з практикою обов'язково залишається малопродуктивним [2, 7]. У статті неможливо висвітлити усі проблеми, отож, будемо торкатися лише деяких.

Отже, більш ґрунтовна систематизація і глибокий аналіз терміносистеми педагогіки англійської мови сприятиме втіленню практичних цілей: уніфікації та стандартизації термінології ще в одному її аспекті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Суперанская А.В., Подольская И.П., Васильева И.В. Общая терминология. Вопросы теории. - М.: Наука, 1989. -246с.
2. Виноградов В.В. Вступительное слово // Вопросы терминологии. - М.: Изд-во Академии наук СССР, 1961. -С.3-10.
3. Ткачева Л.Б. Основные закономерности английской терминологии. - Омск, Томск, 1987.— 198с.
4. Бортничук Е.Н., Василенко И.В., Пастушенко Л.П. Словообразование в современном английском языке. - К.: Изд—во при КГУ издательского объединения "Вища школа", 1988. - 264 с.

Наталія Луса

СТАТУС РЕКЛАМНОГО ЗНАКА В ТЕРМІНАХ СЛОВОТВОРУ

Реклама, безперечно, є невід'ємною частиною культури англомовних народів. Тому не слід нехтувати деякими аспектами цього багатогранного явища. Деяка рекламна інформація про товари чи послуги настільки проникає у свідомість людей, що стає невіддільною частиною їхніх фонових знань, які становлять предмет лінгвокраїнознавства [5, 45].

Розглядаючи мову реклами в лінгвокраїнознавчому плані, ми маємо на увазі рекламний знак (далі РЗ) товару. Адже він є найважливішим елементом рекламного тексту. РЗ (інші назви, які використовуються: знак обслуговування, товарний знак, товарна марка, фірмовий знак, англ. trademark та ін.) - це зареєстровані у встановленому порядку словесні, об'ємні, зображувальні, звукові позначення або їх комбінації, які використовуються власником РЗ для ідентифікації своїх товарів чи послуг [3,61].

Оскільки кожен продукт отримує назву, то виникає постійний приплив нових слів, особливості утворення яких є цікавими з точки зору лексики. В англійській мові слова